

TUSSEN

April
2023

BEJELDE

Magazine van het
Bisdom Rotterdam

'Kansen om het verschil te maken'

Bisschop Van den Hende:

*De driedaagse
van Pasen*

Woord van God:

*'Deze bijbel past
in je broekzak'*

Laurentius loopt:

*5 x bijzonder
Wassenaar e.o.*

Plus:

*Roepingenzondag
2023*

3

BISSCHOP

We vieren Pasen

4

WOORD VAN GOD

'Deze bijbel past
in je broekzak'

6

LAURENTIUS IS VERWONDERD

Het "Piet-Heynskruis"

7

LAURENTIUS LOOPT

5x bijzonder Wassenaar e.o.

10

BISSCHOP

De driedaagse van Pasen

13

NIEUWS

Kort nieuws

14

KIEZEN VOOR DE KERK

Gerrit Jansen aan
het woord

Daphne van Roosendaal
Hoofdredacteur

Welkom in het eerste nummer van de nieuwe jaargang van Tussenbeide. Heeft u een persoonlijk postabonnement, dan ontvangt u hierbij ook een brief met het verzoek om een gift. Uw bijdrage voor Tussenbeide wordt zeer gewaardeerd!

De jaargang 2023 zet een aantal nieuwe accenten. De illustraties bij 'Laurentius leest de Bijbel' (p. 22-23) worden gemaakt door een nieuwe illustrator en de artikelen in deze rubriek worden dit jaar verzorgd door diaken Vincent de Haas, van de Katholieke Bijbelstichting die zo partner is van Tussenbeide.

Jongeren gaan op weg naar de Wereldjongerendagen die deze zomer plaatsvinden in Lissabon. De foto op de cover is genomen tijdens de tocht die het WJD-kruis maakte door de Nederlandse bisdommen. U zult de jongeren en de WJD regelmatig terug zien komen in Tussenbeide. Het zijn al lang niet meer alleen de jongeren voor wie de WJD belangrijk zijn. Al vele generaties in de Kerk groeiden op met de WJD. De rubriek 'Laurentius zingt' gaat over een WJD-lied en een bijzondere herinnering daarbij: de WJD 2005 in Keulen. De generaties volgen elkaar op. Wie in dat jaar werd geboren, mag nu als 18-jarige mee naar Lissabon.

En zoals de WJD inmiddels is verbonden met verschillende leeftijden, mogen jong en oud zich ook door de DOCAT laten inspireren. U leest er meer over op p. 20-21.

16

LAURENTIUS ZINGT

Op weg naar Pasen

18

TIPS VAN LAURENTIUS

Lees, kijk, luister, proef

20

DOCAT

'Het verschil maken
in onze tijd'

22

LAURENTIUS LEEST DE BIJBEL

Zien en geloven

24

IMPULSBIJEENKOMST

Met hart en ziel
vrijwilliger in de Kerk

26

VRAAG & ANTWOORD

Wat is de rode draad
die door Gods schepping loopt?

28

ROEPINGENZONDAG 2023

29

IN MEMORIA EN PERSONALIA

Heeft u geen postabonnement en wilt u toch graag een bijdrage geven voor Tussenbeide, scan dan de QR-code en doneer eenvoudig en veilig online.

Editie
April 2023

COLOFON:

Tussenbeide is een uitgave van het bisdom Rotterdam. Het blad verschijnt vier keer per jaar.

Hoofdredacteur:

Daphne van Roosendaal
Redactie: Frits Vermeulen,
Jolanda de Wolf

Redactie, administratie, advertenties:
Koningin Emmaplein 3, 3016 AA Rotterdam
T: 010 - 281 51 71, Fax: 010 - 436 71 90
E: tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
I: www.bisdomrotterdam.nl

IBAN: NL30INGB0000464304

Conceptontwikkeling,
grafisch ontwerp en vormgeving:
Dailymilk, Rotterdam

Redactioneel advies conceptontwikkeling:
Bureau Wielenga / Sjoerd Wielenga

Cover: Ramon Mangold

Illustratie Laurentius: Niek van Ooijen

Vormgeving en druk: Halewijn NV, Antwerpen

Abonnementen:
€ 1,50 per jaar voor parochies.

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Wilt u het blad thuis per post ontvangen? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl. Voor een persoonlijk postabonnement wordt een jaarlijkse gift gevraagd van € 12,50.

Artikelen uit Tussenbeide mogen met bronvermelding vrij worden overgenomen in parochiebladen. Illustraties en foto's mogen alleen worden gebruikt als vooraf toestemming is verleend door de redactie.

We vieren Pasen

+ Johannes van den Hende
Bisschop van Rotterdam

*‘Pasen geeft betekenis
aan iedere dag van
ons leven’*

Pasen is het meest centrale feest in het kerkelijk jaar. We vieren dat Jezus Christus, gekruisigd en gestorven, is verrezen uit de dood. In het begin van de Kerk was er geen jaarlijks paasfeest. De nadruk lag op het vieren van iedere zondag, de eerste dag van de week, om te gedenken dat Jezus is opgestaan uit de dood. Het evangelie vertelt dat de leerlingen van Jezus in de vroege ochtend van de eerste dag van de week (daags na de Joodse sabbat) ontdekten dat het graf leeg was: Hij is niet hier, Hij is verrezen! Maria Magdalena en de apostelen getuigen dat zij de verrezen Heer ontmoetten. Nog steeds vieren we wekelijks de zondag om te gedenken dat Jezus Christus is verrezen en leeft. De viering van de zondag is de uitdrukking van de verbondenheid met de levende Heer en als leden van de Kerk met elkaar. Zonder die verbondenheid zijn we geen vitale geloofsgemeenschap.

In de loop van de tijd is er naast de zondag als de dag van de Heer, het verlangen gegroeid om eens per jaar heel uitgebreid de verrijzenis van Christus te vieren. Dat doen we met Pasen. Het hoogtepunt van Pasen werpt nieuw licht op ons hele leven. De liefde van Christus is sterker dan de dood en maakt duidelijk dat het iedere dag de moeite waard is om in die liefde te leven. Door echte naastenliefde en de dienst aan elkaar maken we duidelijk dat het leven op aarde geen doodlopende weg is. Het hoogtepunt van Pasen geeft betekenis aan iedere dag van ons leven. Zelfs in tijden van oorlog en strijd mogen we in woord en daad het licht van Christus blijven benadrukken en verspreiden.

Ik hoop van harte dat velen van u het paastriduum als het hoogtepunt van het jaar zullen meevieren. ■

‘Deze bijbel past in je broekzak’

Door Daphne van Roosendaal

Beelden: Ramon Mangold

Quido van Winden (24)

Woont in: Pijnacker

Is: assistent accountant

Welke bijbel heb jij?
Ik heb een bijbel app op mijn mobiel. Ik was zo'n zes à zeven jaar geleden een keer bij een jongerenbijeenkomst. We gingen uit de bijbel lezen, maar ik had er geen bij me. Toen wees iemand me op de app die ik kon downloaden. Het mooie is dat er verschillende Nederlandse vertalingen in zitten en dat je hem gewoon in je zak kunt meenemen. Dat kun je niet van veel bijbels zeggen. 'Het Boek' is de vertaling die ik het meest gebruik. Soms is het interessant om verschillende vertalingen naast elkaar te leggen. Bijvoorbeeld als ik iets apart lees en het niet helemaal snap. Dan kan het helpen om een andere vertaling erbij te pakken. Taal verandert natuurlijk en ik vind niet de ene vertaling per se beter dan de andere. Voor mij is het belangrijk dat de oorspronkelijke boodschap overkomt, de les die je eruit zou kunnen leren. Dan helpt het natuurlijk wel als een tekst makkelijk te lezen is.

Waarom zien we dat deze bijbel van jou is?

Het is natuurlijk mijn mobiele telefoon. In de app kun je aantekeningen en leesplannen maken, maar dat doe ik niet. Je ziet vooral dat hij van mij is aan de laatste tekst die ik heb opengeslagen. Die staat nog open: de zaligsprekingen. Als ik iets in de bijbel wil lezen dan zoek ik dat op, maar verder gebruik ik veel functies niet per se.

Wanneer lees jij uit de bijbel?

Bijvoorbeeld bij de jongerengroep als we een specifieke tekst lezen. De laatste tijd komen we helaas niet superveel bij elkaar, maar dan lezen we bijvoorbeeld voor een bepaald onderwerp waar we over gingen praten eerst een stukje uit de bijbel. Soms pak ik de bijbel naar aanleiding van een vraag die ikzelf of iemand anders heeft:

hoe gaat het geloof hiermee om?
Als je googelt op een onderwerp en de bijbel, kom je al vrij snel bij allerlei sites die een lijstje bijbelteksten hebben en dan lees ik die in de app met de context die daarbij gegeven wordt.

Heb je een favoriete bijbeltekst?

Nee, niet echt. Ik heb wel bijbelboeken waar ik meer uit lees dan andere. Handelingen van de apostelen bijvoorbeeld, want dat is gewoon heel praktisch en ook goed te begrijpen. Je leest in de evangelies van alles over Jezus en Handelingen is eigenlijk de "next step". Je leest over het begin van de Kerk en de betekenis van de Heilige Geest komt in beeld. Want er is niet meer een fysieke Jezus die je kunt zien en aanraken, hier en nu.

Heb je dan een favoriete persoon?

Ik denk de apostel Petrus. Hij is het soort leerling dat ik zou willen zijn. Iemand die dichtbij Jezus staat, die ook nog steeds menselijke fouten kan maken, maar ook echt actief iets wil opbouwen. Natuurlijk wil je uiteindelijk op Jezus lijken, maar Hij is zo perfect. Hij is mens geworden, maar niet als een mens die ook gewoon zijn fouten kan maken. Dus Petrus vind ik inspirerend. ■

Het “Piet-Heynskruis”

Wat: Kruisbeeld met ivoren corpus
Waar: Pax Christi, Rotterdam (Delfshaven),
tijdelijk bij Museum Catharijneconvent

Wanneer: 1628 (corpus)
Materiaal: Materiaal: eikenhout (kruis)
en ivoor (corpus)

Dit vroeg zeventiende-eeuwse kruisbeeld is mogelijk afkomstig van de Zilvervloot die luitenant-admiraal Piet Hein (1577-1629), commandant van de West-Indische Compagnie, in 1628-1629 buit maakte op de Spanjaarden. Hij schonk het kruisbeeld volgens de overlevering aan de rooms-katholieke kerk van Delfshaven.

Naast een gigantisch geldbedrag werden uit het Spaanse schip veel religieuze kunstvoorwerpen buitgemaakt, getuige de gevonden inventarislijst. Daarin is sprake van een ‘Kruys van schilpadsbeen’. Het zou goed kunnen dat dit het kruisbeeld uit de Pax Christi-kerk betreft. Hoe het ook zij, het gaat om een kruisbeeld van uitzonderlijke artistieke kwaliteit. Op het T-vormige kruis hangt een langgerekt ivoren corpus dat zo levensecht is vormgegeven dat het lijden bijna voelbaar is. Het uitgemergelde lichaam is met drie nagels aan het kruis vastgezet. Met gesloten ogen hangt het hoofd van Christus naar rechts omlaag. De kunstenaar die dit

werk gemaakt heeft verstond zijn vak buitengewoon goed. Hij wist zelfs de tanden van de half geopende mond weer te geven evenals de aderen in armen en voeten en de levensechte doornenkroon met scherpe prikkels. Ooit was het corpus bevestigd aan een kruis van hout afgewerkt met schildpadfineer. Pastoor F.C. van Beukering (1869-1938) van de Pax Christi-kerk verving dit kruis door een glad eikenhouten exemplaar. Hij zorgde er ook voor dat het wit geschilderde corpus van zijn verflagen werd ontdaan waardoor het zijn indringende expressie terugkreeg. ■

Door Ingrid Henkemans, Erfgoed specialist Museum Catharijneconvent

Scan de QR-code en bekijk meer foto's

5 x bijzonder

Wassenaar

6.0.

Laurentius loopt

In deze rubriek reizen we door een stad, dorp of regio waarbij we beschrijven hoe de parochie aanwezig én zichtbaar is. Welke nog onontdekte bijzonderheden zijn er in deze plaats en kerken? Wij zoeken het uit. Deze keer: de H. Augustinus parochie in Wassenaar, Katwijk, Oegstgeest en Voorschoten.

Door Celine Timmerman

1 Laatste levensdagen in voormalige pastorie

Met de kerk als buurman

Het is wijs om eens de gedachten over het einde van ons leven de vrije loop te laten gaan. Dat komt op bij de eerste stop van deze route: het hospice in Wassenaar. Het huis waar ongeneeslijk zieken in de laatste fase van hun leven terecht kunnen, is de voormalig pastorie van de naastgelegen Sint-Willibrorduskerk. Het riante onderkomen was eerst een zorginstelling, vervolgens een zorghotel en sinds 2014 een hospice. Meer dan 100 vrijwilligers zorgen er dagelijks voor dat de stervenden het aan niets ontbreekt. “We hebben in ons verzorgingsgebied het hoogste percentage vergrijzing van Nederland”, vertelt Gabriele Lansbergen, parochiaan en voorzitter van het bestuur van Stichting Vrienden van Hospice Wassenaar. Hij is de link met de parochie en spreekt over het hospice als “diaconaal project”. De gemiddelde verblijfsduur is twee tot drie weken. Er is een stilte-ruimte en de zes kamers van dertig vierkante meter zijn ruim, licht en sfeer- vol ingericht. Zo wordt gezorgd voor zieken en stervenden als een daad van naastenliefde.

Beelden: Guus Schoonewille

2

Veelkleurig leven gebrandschilderd

Leven Johannes de Doper afgebeeld

Bij de H. Joannes de Doper kerk in Katwijk staat Richard Hulmer ons al op te wachten. De parochiaan blijkt alles te weten over de drie glas-in-loodramen boven de apsis. Bij binnenkomst van de kerk vallen de gebrandschilderde ramen boven het hoofdaltaar, die het leven van Johannes de Doper voorstellen, direct op. “Toen de parochie 100 jaar bestond in 1946 kregen we deze ramen”, vertelt Hulmer. “In 2001 besloten we ze te laten restaureren omdat er hele gedeelten niet meer waren te zien. Dat kwam omdat net na de oorlog de verf nog niet van goede kwaliteit was.” Elke kleur in de ramen is gebrandschilderd met een andere temperatuur, de restauratie duurde een half jaar. We zien Johannes in de woestijn, in de Jordaan, de doop van Jezus en de onthoofding van Johannes. “We genieten elke week van deze ramen”, aldus een trotse Hulmer. Eén raampje is volledig wit. Hulmer: “Die is nét kapot gegaan, net nu jullie komen! Volgende week is hij gemaakt, hoor.”

📍 Kerkstraat 70, 2223 AJ Katwijk • T: 071-402 9402 • www.joannesdedoper.nl

3

Als eenheid verbonden

Oecumenische samenwerking in Oegstgeest

Wie via de A44 richting Schiphol rijdt, komt bij Oegstgeest in de bocht van de snelweg aan de rechterhand een kerkje tegen. Deze Groene of Willibrordkerk staat op de plek waar voorheen een rond 740 door Willibrord gewijd kerkje stond. De voorloper van de kerk werd verwoest tijdens het Beleg van Leiden (1574). Vervolgens werd het tot dan toe katholieke Oegstgeest voor een deel ook protestants. Vandaag de dag heeft Oegstgeest meer dan 50 jaar het oecumenisch kerkblad OKe, met 8800 exemplaren negenmaal per jaar huis aan huis bezorgd. “Alle Oegstgeester christenen voelen zich, ondanks de verschillen, een eenheid”, zegt parochiaan van de H. Willibrord en redactrice Els van Leuken. “Alles wat er in onze vier kerken speelt aan activiteiten, staat in dit blad.” Maar nog even, waarom heet dit de Groene Kerk? Van Leuken: “Er heeft jarenlang klimop op de buitenmuren gezeten, waardoor het in de volksmond ‘de groene kerk’ in plaats van Willibrordkerk werd. En omdat er verderop ook een H. Willibrord kerk is, houden we het zo uit elkaar.”

📍 Haarlemmerstraatweg 6, 2343 LB Oegstgeest • T: 071 820 0377 • www.groenekerker.nl

4

Ramen met emotionele waarde

'Ik word er rustig van'

Een groot contrast met de vorige locatie is het in 2014 geopende Bondsgebouw in Voorschoten. Dit onderkomen van de H. Augustinus parochie is een belangrijke plek van de geloofsgemeenschap waar activiteiten worden gehouden, wordt vergaderd en koffie gedronken. Bij binnenkomst valt het meterslange glas-in-loodraam over bijna de gehele rechterzijde van het pand op. "Die ramen zijn uit de Moeder Gods kerk gehaald en verwerkt in dit gebouw", vertelt pastoor Rochus Franken. De kerk moest worden gesloten, een ingrijpend gebeuren voor ook de pastoor persoonlijk. "Ik ben met die kerk opgegroeid, heb er mijn Eerste Communie gedaan, net als mijn eerste mis als priester. Ook is mijn vader vanuit deze kerk begraven." Franken vindt het 'geweldig' om pastoor van 'zijn' parochie te zijn. "Deze ramen geven me dat thuisgevoel. Ik word er, als ik ernaar kijk, al mijn hele leven rustig van."

Leidseweg 102, 2251 LG Voorschoten • T: 071-5612508 • www.rkvoorschoten.nl

5

Zusters geven sleutel landgoed over

Na 146 jaar een nieuwe fase

De laatste stop is Huize Bijdorp, het klooster van de zusters Dominicanessen in Voorschoten. Begin dit jaar gaf moeder overste Regina Plat officieel de sleutel van het landgoed van circa 12 hectare over aan de erfpachter. Na 146 jaar eigenaarschap. "Dat was wel met gemengde gevoelens", zegt zuster Regina. "Maar we kunnen niet anders. We zijn nog met 25 zusters met de gemiddelde leeftijd van 90 jaar. De oudste is 106 en ik ben één van de jongsten met 83 jaar." Via een erfpachtconstructie hebben de zusters nog zeggenschap over hun nalatenschap. "We willen het teruggeven aan de mensen die het minder hebben." Er komen 175 appartementen en 12 huizen, grotendeels sociale huur. Daarbij wordt een zorgboerderij gerealiseerd en het groen om het landgoed wordt bereikbaar voor iedereen. Wanneer zuster Regina de deur naar de kapel opent, verschijnt er een enorme gebedsruimte. Aan de wand hangt een gedachtenislamp die is gemaakt van de ringen van alle overleden zusters. In een eigen museum is de kleding die de zusters door de jaren heen hebben gedragen op poppen te zien. Wanneer we in de hal eindigen, staan we stil bij een wand vol naamplaatjes. Alle overleden zusters, vanaf 1848, worden hier herdacht. Meer dan duizend zijn het er. Wat een historie.

Veurseweg 3, 2251 AA Voorschoten • T: 071-560 2560 • www.huizebijdorp.nl

DE DRIEDAAGSE VAN PASEN

1. Witte Donderdag

Aan het einde van de Veertigdagentijd begint met Witte Donderdag de driedaagse (triduüm) van Pasen. Als we op Witte Donderdag samenkomen in de kerk dan is het al avond. We staan stil bij het laatste avondmaal van onze Heer, op de vooravond van zijn arrestatie en lijden en sterven.

In de lezing uit het evangelie van Johannes horen we geen beschrijving van de maaltijd van de Heer als zodanig. We horen Jezus zeggen dat zijn uur is gekomen. Jezus, de leraar en meester, wast zijn leerlingen de voeten. In het nederige werk van de voetwassing laat Jezus zijn leerlingen zien dat Hij gekomen is om te dienen in plaats van gediend te worden. Hij sluit zijn aanschouwelijk onderwijs af met te zeggen: “Ik heb u een voorbeeld gegeven opdat gij zoudt doen zoals Ik u gedaan heb” (Johannes 13, 15). Je zou bij de voetwassing kunnen spreken van de instelling van het gebod van de naastenliefde waarover Jezus later nog te spreken komt (cf. Johannes 15, 12-17).

Gaat het op Witte Donderdag dan niet om de instelling van de eucharistie? Zeker wel, want in de tweede lezing uit de eerste brief van Paulus aan de christenen van Korinte horen wij het oudste getuigenis in het Nieuwe Testament, “dat de Heer Jezus in de nacht waarin Hij werd overgeleverd brood nam en na gedankt te hebben het brak en zei: Dit is mijn lichaam voor u. Doet dit tot mijn gedachtenis. Zo nam Hij na de maaltijd de beker met de woorden: Deze beker is het nieuwe verbond in mijn bloed. Doet dit elke keer dat gij hem drinkt tot mijn gedachtenis.” In dit licht gedenken wij op Witte Donderdag tevens de instelling van het priesterschap dat -getekend door de liefde van Christus- heel bijzonder verbonden is met de bediening van het sacrament van de eucharistie.

Zoals destijds het volk van God aan de vooravond stond van de uittocht uit de slavernij van Egypte en het paasmaal werd gehouden, haastig etend met de stok in de hand (cf. Exodus 12, 11), zo staat Jezus bij het laatste avondmaal aan de vooravond van zijn uittocht wanneer Hij zal sterven aan het kruis en na zijn verblijf in het graf zal verrijzen uit de dood, zijn doortocht naar nieuw leven voor altijd. De apostel Paulus schrijft met betrekking tot de eucharistie: “Telkens als gij dit brood eet en de beker drinkt verkondigt gij de dood des Heren totdat Hij wederkomt” (1 Korintiërs 11, 26).

De eucharistieviering van Witte Donderdag wordt niet afgesloten met de zegen. Er is sprake van een eenvoudige zegenbede. De viering van Witte Donderdag als eerste etappe van de driedaagse van Pasen gaat als het ware geruisloos over naar de liturgie van Goede Vrijdag. ■

Ex. 12, 1-8.11-14; 1 Kor. 11, 23-26; Joh. 13, 1-15

GEBED

Heer Jezus Christus, drie dagen mogen wij U aandachtig volgen, de momenten gedenken van de maaltijd met uw leerlingen, uw kruisdood en verrijzenis.

Wij danken U, Heer, voor uw volgehouden liefde tot in de dood, voor de gaven van uw Lichaam en Bloed totdat Gij wederkomt.

Wij danken U, Heer, dat uw uittocht geen afscheid betekent, maar de doortocht naar uw eeuwig leven,

waarvan wij het onderpand mogen ontvangen in de eucharistie.

Door bisschop Van den Hende

Uit: Van As naar Opstanding, Adveniat 2023

2. Goede Vrijdag

Ooit vroeg iemand: wat is er zo goed aan Goede Vrijdag? Het gaat immers over het lijden en sterven van Jezus aan het kruis. Deze indringende vraag is te begrijpen want lijden en sterven zijn bepaald niet goed. In de lezingen van Goede Vrijdag worden lijden en sterven dan ook niet verheerlijkt. De dood van Jezus aan het kruis is en blijft gruwelijk. Het altaar in de kerk is leeg. Er ligt geen kleed op en geen altaarkruisje en er staan geen kandelaars op.

Het kruis van Christus staat centraal, bij het bidden van de kruisweg en ook in de plechtige viering van Goede Vrijdag, de tweede etappe van de driedaagse van Pasen. Waar de eucharistieviering op Witte Donderdag niet werd afgesloten met een zegen, zo wordt de plechtige viering van Goede Vrijdag zonder opening en begroeting begonnen met een moment van volstreekte stilte waarbij de priester, gekleed in een rood kazuifel, plat op de grond gaat liggen. Daarna wordt gebeden en volgen de schriftlezingen met als laatste lezing het lijdensverhaal van onze Heer Jezus Christus volgens Johannes.

Na de uitgebreide voorbede wordt een groot kruis ter verering binnengedragen: "Aanschouwt dit kostbaar kruis waaraan de Redder heeft gehangen. Komt laten wij aanbidden."

De aandacht gaat uit naar de persoon van Jezus Christus die zijn leven heeft gegeven aan het kruis. We worden uitgenodigd om persoonlijk dichterbij het kruis van Christus te komen, het te kussen of een buiging te maken en eventueel bloemen neer te leggen of een kaarsje aan te steken. We denken met afschuw aan woorden uit de eerste lezing van de profeet Jesaja: "Men mishandelde hem en hij heeft het aanvaard, hij heeft zijn mond niet geopend" (Jesaja 53, 7) en we beseffen

dat "hij is doorboord om onze zonden en mishandeld om onze misdaden" (Jesaja 53, 5a). Uitvoerig staan we stil bij Jezus' lijden en sterven, maar wij geloven dat Jezus' dood niet het einde is. Daarom is de plechtigheid van Goede Vrijdag niet louter een dodenherdenking. In het perspectief van Pasen mogen we benadrukken dat de weg van de gekruisigde Heer uiteindelijk geen doodlopende weg is. Hij leeft!

Indringend is daarom op Goede Vrijdag het moment van de heilige communie. Na het bidden van het Onze Vader ontvangen wij in de communie de levende Heer onder de gedaante van brood. Nog op weg naar het paasfeest ontvangen we onze Heer die gestorven is en verrezen.

De plechtigheid eindigt in stilte. Er wordt alleen een zegenbede uitgesproken. Zo gaat de tweede etappe van de driedaagse van Pasen geleidelijk over naar de zaterdag waarop we stilstaan bij Jezus' verblijf in het graf om uiteindelijk in de paaswake het licht van de verrezen Heer binnen te dragen. ■

Jes. 52, 13 - 53, 12; Hebr. 4, 14-16; 5, 7-9; Joh. 18, 1 - 19, 42

GEBED

Heer Jezus Christus, uw lijden en sterven zijn te gruwelijk voor woorden, uw liefde en trouw werden beantwoord met haat en verraad.

Wij bidden U, Heer, wees nabij aan alle mensen die onschuldig lijden, aan allen voor wie de dood onontkoombaar is.

Wij bidden U, Heer, dat uw kruis steeds een houvast mag zijn, om in tijden van duisternis oog te houden voor uw licht en uw barmhartigheid en verlossing te ondervinden.

3. Paaswake

De paaswake gaat pas van start wanneer het donker is. In een donkere kerk mogen we uitzien naar het licht van Pasen. De duisternis en ook de lengte van de plechtigheid zijn niet bedoeld om in slaap te vallen. Op uitnodiging van de Heer zijn we geroepen om waakzaam te blijven, onze ogen en oren open te houden om te kunnen zien en te horen dat “onze Heer Jezus van de dood naar het leven is overgegaan.”

Nadat het vuur is gezegend en de paaskaars daarmee is aangestoken, wordt het licht als teken van de verrezen Heer binnengedragen in de kerk en alle aanwezigen mogen delen in het licht van Pasen door aan de paaskaars hun kleine kaarsjes te ontsteken: “Licht van Christus. Heer, wij danken U.”

De paaswake bestaat na de lichtritus uit nog drie delen: de viering van het woord, de viering van het doopsel en de eucharistie. Na het bij kaarslicht zingen van de paasjubelzang wordt het eerste gedeelte van de paaswake afgesloten. Na het zien van het nieuwe licht, gaan we luisteren naar de verschillende lezingen uit de heilige Schrift in de uitgebreide viering van het woord.

Minstens drie lezingen uit het Oude Testament komen voorbij, daarna wordt gelezen uit de brief aan de Romeinen (over het doopsel) en uiteindelijk klinkt het evangelie van Pasen. Na lange tijd wordt weer alleluia gezongen. God is de oorsprong van ons leven en ook de vernieuwing ervan door de verrijzenis, de overwinning op de dood. Na zien en luisteren mogen we ons hart laten spreken. We worden gevraagd opnieuw ons geloof te belijden en worden besprenkeld met nieuw gezegend water ten teken van het eens ontvangen doopsel.

Vaak worden in de paaswake juist op dit moment nieuwe gelovigen opgenomen in de Kerk door het sacrament van het doopsel en het vormsel. Medegelovigen zijn hun voorgangers op de weg van het evangelie. Voor eenieder geldt de aansporing om met hart en ziel leerlingen van Christus te zijn.

In de viering van de eucharistie komt de gekruisigde en verrezen Heer in ons midden met de gaven van zijn Lichaam en Bloed. In dit sacrament is de levende Heer net zo dichtbij ons als op de eerste paasmorgen bij zijn eerste leerlingen.

Met een plechtige zegen wordt de paaswake afgesloten als derde etappe van de driedaagse van Pasen. Eerste Paasdag en de hele paastijd mogen we de rijkdom van ons paasgeloof be-amen. Uiteindelijk viert de Kerk iedere zondag de verrijzenis van Christus. ■

Gen. 1, 1 - 2, 2; Gen. 22, 1-18; Ex. 14, 15 - 15, 1; Jes. 54, 5-14; Jes. 55, 1-11; Bar. 3, 9-15. 32 - 4, 4; Ez. 36, 16-17a. 18 - 28; Rom. 6, 3-11; Mt. 28, 1-10

GEBED

Heer Jezus Christus, op de derde dag bent U verrezen uit de dood, en mochten de leerlingen getuige zijn van het lege graf.

Wij danken U, Heer, voor hun verkondiging van uw paasmysterie, voor de gave van het paasgeloof in uw Kerk.

Wij bidden U, Heer, dat uw vrede ons voortdurend mag vergezellen, om in tijden van onrust en oorlog trouw te blijven aan uw liefde en met hart en ziel uit te zien naar uw wederkomst.

Van 14 oktober tot en met 6 november trokken jongeren door de bisdommen met het Nederlandse kruis van de Wereldjongerendagen.

Beelden: Ramon Mangold

KORT – KORT – KORT – NIEUWS

Beeld: Bisdom Rotterdam

Jongeren op weg in de Veertigdagentijd

Op 26 februari vierden de jongeren van Tour of Faith samen de eerste zondag van de Veertigdagentijd. Ze kwamen bijeen in Boskoop in de H. Joannes de Doper kerk (Parochie Sint Jan de Doper). Daar bereidt zich een groep jongeren voor op deelname aan de Wereldjongerendagen deze zomer in Lissabon. Vanuit de Schriftlezingen preekte de bisschop over de Veertigdagentijd als periode van bezinning. Verschillende jongeren zijn op weg om met Pasen opgenomen te worden in de Kerk. In zijn catechese sloot de bisschop daarbij aan en sprak over de weg van het doopsel naar de eucharistie en de weg van het geloof naar de liefde. De volgende Tour of Faith is op 23 april in Lisse.

Zomerkampen 2023: Dat had je gedroomd!

De zomerkampen voor kinderen, tieners en jongeren hebben dit jaar als thema: Dat had je gedroomd! Ze vinden plaats van 9 t/m 15 juli. Het thema (Genesis 37) wordt voor de verschillende leeftijden uitgewerkt met catechese, sport en spel. Parochies ontvangen een ansichtkaart en een digitale folder om mee uit te nodigen. De zomerkamplering hoopt er met veel deelnemers weer een mooi kamp van te maken, omdat het niet alleen een hele leuke week is, maar ook een belangrijke week vanwege het contact met leeftijdgenoten uit andere parochies.

Beeld: Dmytro via Pexels

Bisschoppelijke Vastenactie voor Zuid-Soedan

Op Aswoensdag 22 februari startte de campagne van de Bisschoppelijke Vastenactie. Dit jaar staat Zuid-Soedan centraal, waar miljoenen mensen op de vlucht sloegen voor geweld. Ieder jaar steunt Vastenactie kleinschalige projecten die (in)direct te maken hebben met mensen die moeten vluchten voor geweld of bijvoorbeeld extreme droogte. Door een gewelddadige burgeroorlog in Zuid-Soedan vluchtten al 2,2 miljoen mensen naar buurlanden in de regio. Nog eens 1,6 miljoen mensen raakten ontheemd in eigen land.

Beeld: Vier.nu

Website Vier.nu de Veertigdagentijd en Pasen

Wat heeft Aswoensdag te maken met Pasen? Wat is de Veertigdagentijd en wat vieren we met Palmzondag? De website www.vier.nu geeft antwoord op al deze vragen en meer. Bij het begin van de Veertigdagentijd kwam op www.vier.nu allerlei achtergrondinformatie

over Pasen beschikbaar. Vier.nu is een campagne voor en door parochies. Belangrijk is de oproep om Pasen mee te vieren in de eigen parochie.

Beeld: Vastenactie

Bisschoppen in Europa bidden om een einde aan de oorlog

Op 17 maart werd in alle Nederlandse bisdommen gebeden voor de slachtoffers van de oorlog in Oekraïne en voor vrede. Dit was onderdeel van een gebedsstaafette van de CCEE, de Europese bisschoppenconferenties. De CCEE vroeg aan alle 39 leden (bisschoppenconferenties) op een specifieke dag om eucharistische aanbidding en de heilige mis op te dragen voor deze intentie. Dat gebeurde in Rotterdam in de Eendrachtscapel (HH. Laurentius en Ignatius). Bisschop Van den Hende was hoofdcelebrant in de eucharistieviering.

Kiezen voor **DE KERK**

Door Celine Timmerman

Waarom kiezen mensen op latere leeftijd voor de Katholieke Kerk? In Kiezen voor de Kerk vragen we het aan recent verwelkomde kerktroetreders. Deze keer Gerrit Jansen (86).

Gerrit Jansen:

‘God heeft Rietje en mij bij elkaar gebracht’

Hoe bent u met het geloof in aanraking gekomen?

“34 jaar geleden, op mijn 52e, ontmoette ik mijn vrouw Riet op het station. Het was liefde op het eerste gezicht, net zoals in sprookjes. Ik was doopsgezind en zij katholiek. Ik ging met haar mee naar de katholieke kerk en voelde mij er direct thuis. Het was heel anders dan bij ons in de doopsgezinde kerk in Amsterdam, qua sfeer en aankleding. Dus ik ben al die jaren met mijn vrouw, tot haar overlijden vorig jaar, trouw meegegaan.”

En dit jaar wordt u pas katholiek. Waarom?

“Voordat mijn Rietje overleed, kreeg zij de ziekenzalving. Ik kan moeilijk uitleggen wat voor indruk dat op mij heeft gemaakt. Een hele grote, in ieder geval. Die zalving was voor haar het teken dat ze kon gaan en voor mij het teken dat ik haar mócht laten gaan. Na die ziekenzalving was het voor mij kraakhelder: ik wil katholiek worden.”

Dat maakte uw vrouw dus niet meer mee.

“Nee, we hebben het er wel vaak samen over gehad. ‘Waarom word je nou geen katholiek?’ vroeg ze dan. Ik weet het niet, ik ging gewoon elke zondag prettig met haar mee naar de kerk, maar vond dat niet nodig om mij te laten overschrijven. Riet zei dat God ons bij elkaar heeft gebracht, dat denk ik ook.”

Wat raakt u zo in het katholieke geloof?

“Dat vind ik moeilijk uit te leggen. De vormgeving van de viering spreekt mij aan. Geloven is natuurlijk een persoonlijke beleving en gevoel is daarin belangrijk. Dat merkte ik de eerste keer toen ik de katholieke kerk instapte. Dat was een vreemde gewaarwording. Ik voelde me direct meer katholiek dan protestant.”

Bent u door uw overstap veranderd?

“Ik geloof niet dat ik als persoon ben veranderd. Ik ben wel naar Lourdes geweest, dat doen katholieken hè?”

Hoe reageerde uw omgeving op uw bekering?

“De kinderen van Rietje hebben het voor kennisgeving aangenomen, mijn enige zoon is helaas op zijn 46e aan een hartaanval overleden. De rest van de familie vond er verder niks van, of ze vonden het raar. Maar het is niet nieuw wat ik doe, ik ging al tientallen jaren mee.”

En ik weet zeker dat als Rietje zou horen dat ik me laat opnemen in de Katholieke Kerk, ze blij zou zijn en zeggen: ‘Gerrit, eindelijk heb je je keuze gemaakt.’”

Zijn er voor u lastige dingen/thema's in het katholieke geloof?

“Niet echt, ook Maria vind ik een goede plek in het geloof hebben. Andere gelovigen kunnen Maria nog weleens onderwaarden, maar dan zeg ik: we bidden toch niet voor niets ‘Gij zijt de gezegende onder de vrouwen’? Dan mag er ook wel wat aandacht aan Maria worden besteed. Hoort u? Ik ben eigenlijk al heel katholiek.” ■

BLIJFT HIER EN WAAKT MET MIJ – *op weg naar Pasen*

Door Jolanda Konings

In de Wereldjongerendagen-liedbundel 'Breng mij over grenzen' is het lied 'Bleibet hier' opgenomen.
De tekst ervan "Bleibet hier und wachet mit mir. Wachet und betet" is ontleend aan het Matteüsevangelie.

In het evangelie volgens Matteüs wordt beschreven hoe Jezus op de avond voor zijn lijden naar de Hof van Olijven gaat. "Toen Jezus met hen aan een landgoed kwam dat Getsémane heette, sprak Hij tot zijn leerlingen: 'Blijft hier zitten, terwijl Ik ginds ga bidden.' Petrus en de twee zonen van Zebedeüs nam Hij echter met zich mee. Hij begon bedroefd en beangst te worden. Toen sprak Hij tot hen: 'Ik ben bedroefd tot stervens toe. Blijft hier en waakt met Mi'" (Matteüs 26, 36-38).

MEDITATIEVE OPBOUW

Het lied "Bleibet hier und wachet mit mir" heeft de typisch meditatieve opbouw van een Taizé-lied. Het bestaat in feite uit twee frases: "Bleibet hier und wachet mit mir" en vervolgens het "Wachet und betet." Typerend is de meerstemmigheid. Vier stemmen (sopraan, alt, tenor en bas) die apart elk eenvoudig zijn, meestal bewegend rond één toon, maar samen een harmonie vormen die het meditatieve karakter dragen van het lied. Zo is bij het eerste woord hier een sterke dissonant te horen; die dissonant maakt dat punt in de melodie indringend. Dezelfde dissonant klinkt bij het woord "mir".

STEEDS IN BEWEGING

Het hoogtepunt van de melodie ligt bij het begin van de tweede frase: "Wachet und..." Daar bereikt de hoofdmelodie (gezongen door de sopraan) de hoogste toon. Daarna bouwt de melodie rustig af tot het einde. Of eigenlijk is er niet echt een einde in deze melodie. Doordat de melodie en de tegenstemmen niet een eindpunt bereiken, nodigt de laatste frase uit tot herhalen. Zo blijft de melodie steeds in beweging. Het lied leent zich naast de zang ook uitstekend voor een tegenmelodie van bijvoorbeeld fluit, hobo of cello. En alhoewel een piano- of gitaarbegeleiding het meest wordt gekozen, kan dit lied ook heel goed a capella worden gezongen.

WJD KEULEN 2005

Bij de Wereldjongerendagen (WJD) in 2005 in Keulen werd dit lied gezongen tijdens de nacht op het veld. Dit waren de eerste WJD van paus Benedictus en mogelijk was speciaal vanwege hem dit Duitse lied gekozen. Een van de deelnemers aan die WJD herinnert zich het als een bijzonder moment: "Die laatste avond van stilte en aanbidding vond in Keulen plaats op een groot open veld, waar de jongeren ook de nacht doorbrachten. Toen klonk dit lied. Naarmate het later werd, werd het steeds stiller; en dan ga je zo de nacht in. Mensen gingen slapen en in combinatie met dat lied was dat eigenlijk wat vreemd. Want als je erover nadenkt: Jezus vraagt om wakker te blijven en met Hem te waken, moeten wij hier dan eigenlijk ook niet blijven waken?"

"En sowieso was het indrukwekkend, omdat de stilte op het veld samen met deze muziek een groot contrast vormde met de ervaringen van overdag, alle drukte en de moeite die het toch ook kost om je weg naar het veld te vinden en daar een plek te vinden."

"Later kwam de ervaring van die indrukwekkende avond regelmatig bij mij terug. Je draagt die vanaf dat moment met je mee en hij dient zich weer aan op andere momenten als er aanbidding is, en zeker op Witte Donderdag op weg naar Goede Vrijdag en Pasen als in de kerk het altaar wordt leeggemaakt en het Allerheiligste naar het rustaltaar wordt gebracht." ■

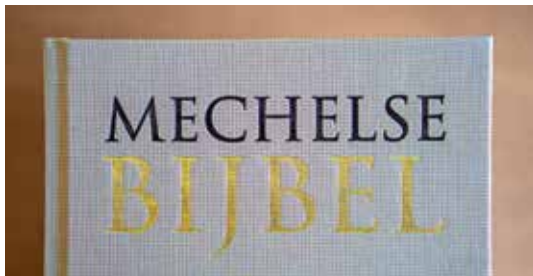
Scan de QR-code en luister het lied online:

Blei - bet hier und wa - chet mit mir. Wa - chet und

be - tet, wa - chet und be - tet.

Lees – Kijk – Luister – Proef

Beeld: bisdom Rotterdam

De “Mechelse Bijbel”

Meer dan 35 jaar werkte dr. J.H. van Leeuwen, priester van het bisdom Rotterdam, aan de vertaling van de bijbel. Sinds zijn emeritaat in 2008 woonde hij in het Limburgse dorpje Mechelen, waarnaar de vertaling is vernoemd. De “Mechelse Bijbel” is een complete vertaling van de

heilige Schrift uit de grondtekst. De uitgave is voorzien van een voorwoord en een aanbeveling van mgr. dr. J. Liesen, bisschoppelijk referent voor de bijbel.

Mechelse Bijbel, De heilige boeken, vertaald en toegelicht door dr. J.H. van Leeuwen.

Uitgave: Royal Jongbloed, Leeuwarden, 2022, ISBN 978-90-6539-520-7, Gebonden, 2677 pagina's, € 79.

Podcast

“Heer, leer ons bidden”

In de podcast “Heer, leer ons bidden” vertellen Samuel Goyvaerts en Arjen Bultsma over de rijke gebedstraditie van de Katholieke Kerk. In aflevering 1 leggen ze de titel uit. In aflevering 2 vertellen zij over bidden met de Bijbel. Inmiddels is ook aflevering 3 verschenen over het getijdengebed. “Heer, leer ons bidden” is een podcast van katholieklevens.nl in samenwerking met het Centrum voor Paochiespiritualiteit (CPS).

Illustratie: Lily de Koning

Communio special: Synodaliteit

Het internationaal katholiek tijdschrift *Communio* bracht een themanummer uit over synodaliteit met onder meer een bijdrage van kardinaal Walter Kasper over de synodaliteit vanuit het Tweede Vaticaanse Concilie en daarna. Eén artikel is op communio.nl als download beschikbaar. In “Synodaliteit in het leven en de zending van de Kerk” schrijft Eugène Dassen lic. over synodaliteit als sleutelbegrip in het pontificaat van paus Franciscus. Hij sluit zijn artikel af met een passage over de Missionaire Kerk. “Synodaliteit is onmisbaar voor een missionaire Kerk”, zegt hij. Bestellen kan via administratie@communio.nl (€ 9,50, incl. verzendkosten). Zie ook communio.nl

Beeld: bisdom Rotterdam

Video's deelkastjes bij de kerk

In Rotterdam-Alexander hangt aan de St. Caeciliakerk (St. Christoffel parochie) een buurtdeelkastje. Twee mensen die daarbij betrokken zijn vertellen erover. In een andere video vertellen twee mensen over het deelkastje bij de Heilige Joannes de Dooper kerk in Pijnacker (Parochie Christus Koning). Piet Timmermans, dienstverlener diaconie bij het bisdom Rotterdam, nodigde parochies en PCI'en uit voor een diaconale actie voor de Veertigdagentijd: “Op allerlei plekken zijn buurtkastjes ontstaan. De kastjes zijn een uitkomst voor de mensen die er gebruik van maken. En ze zijn er in alle soorten en maten.”

Voor deze video's en de podcast
scan de QR-code of ga naar tussenbeide.nl

150 jaar abdij

Abdij Maredsous opent microbrouwerij.

Door Fedor Vogel

De abdij van Maredsous (België) heeft sinds de officiële opening op 25 januari een heuse microbrouwerij binnen haar muren. In het najaar van 2022 bestond het Maredsous-abdijbier 75 jaar en vierde de abdij haar 150e verjaardag. Om die verjaardag luister bij te zetten hebben vaste partners van de abdij voor de productie en distributie van bier en kaas (Duvel-Moortgat en Bel België) geïnvesteerd in de gloednieuwe “Brasserie de Maredsous”. De brasserie met de microbrouwerij is in het bezoekerscentrum van de abdij van Maredsous, in Saint-Joseph. Per jaar weten 580.000 bezoekers het prachtig gelegen klooster te vinden. Het is een populaire toeristische trekpleister in Wallonië.

Nooit eerder is er in de abdij zelf bier gebrouwen. Wetgeving in België verbood heel lang het brouwen van bier op minder dan 800 meter van een school, en op het abdijcomplex bevonden zich zelfs twee scholen binnen deze cirkel. Vandaar dat de monniken destijds aan de nabijgelegen Brouwerij du Faleau opdracht gaven een bier te ontwikkelen voor de abdij. Dat werd de Maredsous Blond in 1947, vorig jaar dus 75 jaar geleden. Nadat deze brouwerij overgenomen werd in 1960 daalde de kwaliteit van het bier. De monniken kozen voor kwaliteit en vanaf 1964 komen daarom alle drie de Maredsous-bieren, de Blond, Bruin en Tripel, bij Brouwerij Duvel Moortgat vandaan.

Hoewel Maredsous een benedictijnenklooster is, wordt het bier van de splinternieuwe microbrouwerij binnen de muren van de abdij geen trappistenbier. Die titel is voorbehouden aan kloosters van Benedictijnen van de Cisterciënzer orde (de trappisten). Ook zullen de drie ‘grote’ bieren gewoon bij Duvel-Moortgat gebrouwen blijven worden, met afdracht van royalty’s aan de abdij. In de nieuwe microbrouwerij worden alleen bijzondere lokale ‘specials’ gebrouwen, zoals een fruitbier in de zomer of een stevig winterbier. Eerst wordt gestart met brouwen van de ‘Maredsous 150’, een bier van 6,4%. Dit is speciaal voor de verjaardag ontwikkeld en alleen te proeven in de brasserie. Ter plekke prima te combineren met specialiteiten, smaakvolle plankjes met verschillende soorten Maredsous-abdijkaas en charcuterie/vleeswaren, om te delen. ■

BIEREN

BIERTIP

9

Bier:

Maredsous Tripel, 10,0% alc.vol.

Brouwerij:

Brouwerij Duvel-Moortgat / Abdij Maredsous

De Proef:

Een complex geheel van fruit, alcohol, hints van rozijnen en ander gedroogd fruit, met een vleugje karamel. Het bier smelt als het ware in de mond met op de achtergrond een zachte bitterheid.

In deze column schrijft Fedor Vogel over de zin en onzin rond abdij- en trappistenbieren. Fedor Vogel is uitgever en hoofdredacteur van Bier! magazine, Brouw! magazine en Bierradio.nl. Hij is al sinds zijn jeugd actief binnen de Kerk en op dit moment bestuurslid van de H. Theresia van Ávila-parochie in katholiek Drechtsteden.

DOCAT:

‘De sociale leer geeft kansen om het verschil te maken in onze tijd’

Door Daphne van Rosendaal

In 2022 verscheen de DOCAT voor het eerst in Nederlandse vertaling.

In het voorjaar 2023 verschijnt nu bij het bisdom Rotterdam ook het Werkboek bij de DOCAT.

De DOCAT is een vervolg op de YOUCAT. De YOUCAT is een catechismus voor jongeren en gaat in op de vraag: wat geloven wij? De DOCAT gaat in op de vraag: wat moet ik doen? “De DOCAT is geschreven om te helpen je geloof om te zetten in christelijk handelen. En ook om je bewust te zijn van je handelen als christelijk handelen. Dat wil zeggen: maatschappelijk handelen met een christelijke grondslag”, zei vertaler diaken René de Weerd bij de presentatie van de DOCAT in het bisdom.

Die diocesane presentatie vond plaats op Vronesteyn tijdens een bijeenkomst van de diakenkring van het bisdom. “De DOCAT is interessant om breed bekend te maken en jullie zijn vanuit jullie ambt met je hart heel direct betrokken bij de sociale leer van de Kerk”, zei bisschop Van den Hende bij die gelegenheid. “Niet om het allemaal zelf te doen, maar wel omdat je voortrekker kunt zijn van de belangrijke taak van diaconie en caritas van de Kerk.” De bisschop bood een eerste exemplaar aan diaken Franck Baggen, coördinator

van de diakenkring, en diaken Jos van Adrichem als voorzitter van de Diocesane Caritas Instelling (DCI).

'BANKHANGERS'

De DOCAT is een Duitse uitgave die verscheen in 2016. Hij werd gepresenteerd bij de Wereldjongerendagen in Krakau. Paus Franciscus riep toen jongeren op om geen ‘bankhangers’ te zijn, maar in beweging te komen vanwege hun geloof. Meteen ook in 2016 verscheen bij een Amerikaanse uitgever ook een DOCAT Werkboek. Op verzoek van de bisschop, die het belangrijk vindt dat de sociale leer van de Kerk toegankelijk en beschikbaar is, vertaalde diaken De Weerd ook die uitgave. Het Werkboek verschijnt dit voorjaar bij het bisdom Rotterdam.

HET HART

De Weerd: “Jezus zegt: Wat je voor de geringste broeders hebt gedaan, heb je voor Mij gedaan. Voor veel christenen is dit het hart van het evangelie. Vele heiligen, zoals Franciscus, Vincentius en Moeder Teresa hebben door deze uitspraak van Jezus hun leven radicaal veranderd. Heb je als Kerk dan eigenlijk wel een sociale leer nodig? Is het niet voldoende om

Beeld: Bisdom Rotterdam

Presentatie van de DOCAT bij de diakenkring.

'Met de kracht van het evangelie de wereld werkelijk veranderen'

Beeld: Bisdom Rotterdam

vanuit de bewogenheid van het hart te handelen, je gewoon in te zetten voor de armen, onderdrukten of ontheemden? Bij een leer denk je aan het hoofd, bij inzet aan het hart.”

“Het is het belangrijk dat je weet wat de opdracht is voor de christenen in onze wereld. Inhoudelijke verdieping is nodig. Je moet kunnen verantwoorden naar andere mensen waarom je zó handelt, en niet anders. Op de tweede plaats moet je in relatie tot de wereld om je heen treden. Niet leven alsof Kerk en wereld twee verschillende leefwerelden zijn, maar met de ogen van Christus naar de wereld durven te kijken. Doen we recht aan ieder mens, aan onszelf, aan de mensen om ons heen, aan de mensen in onze wereld? Waarbij we het niet bij dromen of praten moeten laten, maar concreet ‘de sociale leer op twee benen’ moeten zijn.”

SLOPPENWIJKEN EN WK

De behoefte om een sociale leer van de Kerk te ontwikkelen ontstond in de tweede helft van de 19e eeuw. Door de toenemende industrialisatie kwam er een meedogenloos kapitalisme op met arbeiders die veertien uur per dag moesten werken en leefden in sloppenwijken. “In Europa behoren deze toestanden

grotendeels tot het verleden, maar in veel landen ook niet. Denk maar aan de sloppenwijken wereldwijd en aan de arbeiders die voor het WK voetbal in Qatar de stadions bouwden.”

WAT MOET IK DOEN?

“De sociale leer staat niet stil. Nieuwe problemen ontstaan en vragen om een gelovig antwoord. Als je kennisneemt van de sociale leer van de Kerk, dan zie je hoe actueel die is, hoe hij goede, indringende vragen stelt bij brandende thema's, zoals de waardigheid van iedere mens, de omgang met sociale media, het belang van werk, de invloed van de economie op het (samen)leven, de relatie Kerk en politiek, het milieu, de vrede. De sociale leer geeft kansen om het verschil te maken in onze tijd. Dit is wat de sociale leer wil doen: uitgangspunten en idealen geven voor christelijk handelen, zodat iedere christen antwoord kan geven op de vraag: wat moet ik doen?”

“We kunnen met de kracht van het evangelie de wereld werkelijk veranderen”, zegt paus Franciscus. De sociale leer geeft geen hapklare antwoorden op de sociale problemen, maar helpt om te ontdekken wie je bent als christen en waar je roeping ligt in deze wereld”, aldus De Weerd.

De DOCAT spreekt daarom ook over evangelisatie. “De sociale leer zelf spreekt over drie wegen. Het is een weg naar evangelisatie, omdat het een manier is om te laten zien wat geloof in de grote liefde van God kan bewerkstelligen in onze wereld. Daarnaast is de sociale leer belangrijk als een weg naar bekering, want wanneer je ziet welke problemen er zijn en hoe je mogelijkerwijze zelf meewerkt aan onrechtvaardige structuren, kun je ook kijken hoe je kunt veranderen en hoe je in de geest van het evangelie kunt meebouwen aan een beschaving van liefde. En verder wil de sociale leer een weg zijn naar verandering van de maatschappij, zodat die steeds meer lijkt op het koninkrijk van God.” ■

De DOCAT verscheen als samenwerking van het bisdom Rotterdam en uitgeverij Adveniat. De DOCAT is voor parochies en PCI'en van het bisdom Rotterdam verkrijgbaar bij het bisdom tegen kostprijs via bureau@bisdomrotterdam.nl.

Het DOCAT Werkboek verschijnt in eigen beheer bij het bisdom Rotterdam. Het is op dezelfde manier ingedeeld als de DOCAT. Er zijn twaalf hoofdstukken met telkens drie thema's voor studie, gesprek, reflectie en de toepassing in je eigen dagelijkse leven.

Kijk ook op www.docat.nl

Zien en geloven

Het Tweede Vaticaans Concilie (1962-1965) beschouwt het Woord van God als een schatkamer die we als gelovige mensen telkens opnieuw moeten openen.

Door diaken Vincent de Haas (Katholieke Bijbelstichting KBS)

De evangelist Johannes vertelt op zijn manier de gebeurtenissen van paasmorgen. Waar bij de andere evangelisten de vrouwen direct een boodschap van engelen krijgen, legt Johannes een ander accent. Na de nacht licht een nieuwe dag aan, maar het moet nog volop licht worden. Alsof de schepping herhaald wordt: eerst de chaos, dan het licht (Genesis 1). Zoals in het scheppingsverhaal gebeurt dit op de eerste dag van de week.

LEREN ZIEN

In dit komende licht moeten mensen opnieuw leren zien: Maria Magdalena (vers 1), de andere leerling (vers 5), Petrus (verzen 6 en 7). De apotheose staat in dat ene zinnetje, zo typerend voor Johannes: hij zag en kwam tot geloof. Maar, en ook dat is typerend voor Johannes, Johannes maakt een restrictie: ze kenden de Schriften nog niet. Hun geloof moet nog verder groeien, ontwikkelen en uitgezuiverd worden. Zij gaan dan ook naar huis. Voorlopig hebben ze genoeg. Maar daar moet het ook verder: thuis ligt de boekrol van de Schrift. Na het zien en geloven, wordt elke leerling van Jezus uitgedaagd om de Schrift te gaan lezen, en te leren begrijpen in, met en door het licht van de opstanding.

Interessant blijft de aandacht die ook Johannes heeft voor details. Zien is gebaseerd op waarnemen van feiten. En van die feiten dan de tekenfunctie (leren) verstaan en er de consequenties uit trekken (zie bijvoorbeeld Johannes 2, 23 en Johannes 16, 30). Het zwaarste verwijt dat Jezus zijn tegenstanders maakt is: je hebt gezien, en niet geloofd.

Er zijn nog meer lagen bij zien. Zien loopt uit op getuigen (lees Johannes 1, 7). Zien is ook de waarborg dat het getuigenis over Jezus waar is (zie Johannes 19, 35). In onze perikoop Johannes 20, 1-9 wordt dit duidelijk aan de hand van de rol van Maria van Magdala. Zij is de eerste getuige van het lege graf (dus: zien en doorvertellen). In het vervolg is zij ook degene die als eerste de opgestane Heer mag zien en ervan mag getuigen naar de anderen toe.

DRIE EERSTE GETUIGEN

We horen hoe Maria Magdalena en Petrus en de geliefde leerling samen ontdekken hoe leeg het graf is. In hun verhalen klinkt een refrein: kijk en hoor wat er gebeurt en gebeurd is. Pasen in een feest van bevrijding, bevrijding van de dood. Dat is de genade die we mogen ontvangen. Pasen is ook leren voorbijgaan aan wat ons benauwt, angst aanjaagt en gevangenhoudt. Van het nog altijd meer op het aardse gericht zijn dan op het hemelse. Juist dat hemelse bevrijdt ons van wat ons beklemmt.

Daarvoor moet een mens leren zien en geloven. Dat is de weg gaan van Maria Magdalena, van Petrus, van de geliefde leerling, van Paulus, van zovele heiligen en van zovele leerlingen van Christus. De uitdrukking 'zien en geloven' hangt samen met 'kom en zie' (Johannes 1). Het evangelie is een school om te leren zien, te leren geloven en te zien met het hart. ■

1 Op de eerste dag van de week kwam Maria Magdalena, vroeg in de morgen - het was nog donker - bij het graf en zag dat de steen van het graf was weggerold. **2** Zij liep snel naar Simon Petrus en naar de andere, de door Jezus beminde leerling, en zei tot hen: "Ze hebben de Heer uit het graf genomen en wij weten niet waar ze Hem hebben neergelegd." **3** Daarop gingen Petrus en de andere leerling op weg naar het graf. **4** Ze liepen samen vlug voort, maar die andere leerling snelde Petrus vooruit en kwam het eerst bij het graf aan. **5** Vooroverbukkend zag hij de zwachtels liggen, maar hij ging niet naar binnen. **6** Simon Petrus die hem volgde, kwam ook bij het graf en trad wel binnen. Hij zag dat de zwachtels er lagen, **7** maar dat de zweetdoek die zijn hoofd had bedekt, niet bij de zwachtels lag, maar ergens afzonderlijk opgerold op een andere plaats. **8** Toen pas ging ook de andere leerling die het eerst bij het graf was aangekomen, naar binnen; hij zag en geloofde, **9** want zij hadden nog niet begrepen hetgeen er geschreven stond, dat Hij namelijk uit de doden moest opstaan.

Johannes 20, 1-9
Rkbijbel.nl

IMPULSBIJEENKOMST:

‘Met hart en ziel vrijwilliger in de Kerk’

Door Daphne van Roosendaal

De impulsbijeenkomst ‘Met hart en ziel vrijwilliger in de Kerk’ is een interactieve bijeenkomst over wat het betekent om vrijwilliger te zijn in de Kerk.

In februari kwamen zo'n 35 mensen samen voor een impulsdag in de ruimtes bij de H. Adelbertkerk in Delft. Hein Steneker, medewerker kerkopbouw van het bisdom, verzorgde deze ochtend over wat het betekent om vrijwilliger in een parochie te zijn. “Nederland kent heel veel vrijwilligers bij allerlei verenigingen en organisaties en ook bij de Kerk”, vertelt hij. “Het meest specifieke echter van de Kerk is dat het niet een door mensen bedachte en georganiseerde organisatie is, maar

een door God gegeven en door zijn Geest begeleide groep mensen is. Het gaat om mensen die in naam van Jezus Christus bijeenkomen.”

GEROEPEN EN GEVRAAGD

Dat vindt ook deelnemer Francisco Liket van de Spaanstalige parochie Sagrada Familia in Rotterdam. “Ik ben vandaag hier, omdat ik me geroepen voel om het geloof over te dragen aan de jongeren. In Nederland hebben we veel dingen goed voor elkaar, maar wat we

daarbij wel eens vergeten is de essentie, en dat is het woord van God. We moeten daar niet van afdrijven. In mijn vrijwilligerswerk was ik de afgelopen jaren veel achter de schermen bezig met praktische dingen, maar ik zou graag meer aan geloofsoverdracht willen doen. Daarom ben ik hier vandaag.”

Naast hem zat deze ochtend Renée van der Salm uit Lisse. “Ik ben hier omdat ik ben gevraagd”, lacht ze. Om er aan toe te voegen: “Dat is bij mijn vrijwilligerstaken ook wel een rode draad. Voordat ik werd gevraagd om te gaan helpen als misdienaar in de Engelbewaarderskerk was ik nog geen vrijwilliger en zat ik gewoon in de kerkbank. En dat was prima. Ik hoef niet zo nodig in de spotlight te staan. Als je ergens voor wordt gevraagd, kun je dat interpreteren als: er is nu iemand die mij een vraag stelt. Maar misschien komt die vraag wel van God en zit Hij daarachter. Dan kun je nog steeds nee zeggen, maar ik merk dat het wel makkelijker wordt om ja te zeggen. Ook als het iets is dat buiten je comfortzone ligt, zoals bij mij het misdienen.”

GEEN SPIJT

“Ik heb er geen moment spijt van gehad”, vertelt ze. “Het is een mooie manier om God te dienen en in de coronatijd heb ik zo de uitvaart van een goede bekende bij kunnen wonen, omdat ik de mis mocht dienen.”

Vernieuwd aanbod pastorale dienstverlening

De impulsbijeenkomst 'Met hart en ziel vrijwilliger in de Kerk' is onderdeel van het vernieuwde aanbod van de pastorale dienstverlening met impulsbijeenkomsten en kortlopende cursussen die ook op maat aangeboden kunnen worden. De pastorale dienstverlening werkt met de taakvelden: leren, vieren, dienen, pastoraat en vanuit de drievoudige zending van de Kerk (de verkondiging van Christus, het vieren van de sacramenten, het dienstwerk van de liefde). Voor het aanvragen van cursussen en impulsbijeenkomsten neem contact op via e-mail pastoraledienstverlening@bisdomrotterdam.nl

Anders had ik niet op deze manier de laatste eer kunnen bewijzen. Dat was echt een moment dat ik dacht: nu snap ik waarom ik op deze plek neergezet ben. Het besef van het waarom komt vaak pas later. Vanuit die ervaring heb ik het vertrouwen om ja te zeggen." De vraag van de parochie aan Renée kwam overigens op het goede moment. "Ik was nog geen vrijwilliger, maar wel bezig met de vraag: God zorgt zo goed voor mij, wat kan ik terug doen?"

VOORS EN TEGENS

Tijdens deze impulsbijeenkomst reageerden de deelnemers op stellingen, zoals "vrijwilligerswerk zorgt voor verdieping van mijn geloof" en "elke parochie moet minimaal een vrijwilligerscoördinator hebben". De voors en tegens werden gepeild door het opsteken van handen. Daarna werd daarover uitgewisseld en een formulier uitgereikt met redenen die je kunt hebben om vrijwilliger in de Kerk te zijn. Ieder kruiste aan wat hij of zij persoonlijk belangrijk vindt om er daarna in tweetallen over in gesprek te gaan. Renée: "Ik zag dat Francisco bij het aankruisen van die stellingen het net als ik met veel dingen helemaal eens was, maar met twee dingen helemaal niet. Het was leuk om op die manier met elkaar in gesprek te komen. We staan er hetzelfde in. We doen ons vrijwilligerswerk voor de Kerk niet omdat iedereen om ons heen het nou

Beeld: Ramon Mangold

eenmaal doet. We doen het ook niet voor werkervaring. Maar voor God en onze gemeenschap."

GELOOF EN VITALITEIT

Francisco: "Het gaat om het evangelie. Natuurlijk moet er ook georganiseerd worden en bestuurd. Maar zelf doe ik liever de catechese. Met name voor de kinderen. We moeten de kinderen het geloof leren en de betekenis ervan helpen ontdekken. We moeten ze er van jongs af aan mee laten opgroeien. En ja, met Renée had ik een leuk gesprek. Ik herken wat zij zegt, dat God er vaak achter zit en dat God kracht geeft. En als wij hier naartoe komen deze ochtend, heeft dat altijd een reden en is het ergens goed voor. Omdat het toch ook wat bestuurlijk was, was het niet

helemaal de bijeenkomst voor mij. Maar de cursusleider vind ik heel goed. Ik heb eerder de cursus bij hem gevolgd over de sociale leer van de Kerk. Die was prachtig. Ik ben dankbaar dat ik die heb gedaan. Die cursus heeft echt een wereld voor mij heeft geopend en ik heb er ontzettend veel van geleerd."

Wat neemt Renée verder mee van de ochtend? "In onze parochie is de vitaliteitstoets van het bisdom ingevuld en er is een missie geformuleerd. Ik denk dat we vandaaruit weer met een frisse blik naar vrijwilligersbeleid zouden kunnen kijken in onze parochie, vanuit die missie naar het beleid en de plannen kijken en met de vrijwilligers de neuzen dezelfde richting op zetten." ■

Vraag & Antwoord

**Wat is de rode draad
die door Gods schepping loopt?**

‘God zag dat het goed was’

Het eerste verhaal in de Bijbel is het scheppingsverhaal. Het vertelt hoe God alles heeft geschapen, hoe Hij aan het begin staat van al wat bestaat. En dat niet alleen: er staat ook dat God zag dat alles goed was, heel goed zelfs.

Op de eerste plaats vertelt dit ons dat alles wat bestaat volgens Gods bedoeling bestaat. Hij heeft ons geschapen. Niet uit onverschilligheid, maar uit liefde. Hij geeft om ieder van ons. En Hij heeft een bedoeling met ons. Jezus is de weg, de waarheid en het leven. Door Hem weten we wat God met ons van plan is, kennen we zijn bedoeling.

God geeft om zijn schepping. God geeft om alle schepselen, de vogels in de lucht, de lelies in het veld, en om ieder van ons. Hij heeft ons mensen geschapen als zijn beeld en gelijkenis. Dat geeft ook zijn bedoeling aan met de schepping. Wij zijn geroepen de schepping in het algemeen en in het bijzonder onze naaste lief te hebben. Gods liefde loopt als een rode draad door heel de schepping. Ieder van ons is geroepen die draad op te pakken. Ieder van ons is geroepen Gods schepping lief te hebben.

Dat is in de woorden van de DOCAT het “masterplan” van God. De opdracht om geheel de schepping - ook met alle tekortkomingen - lief te hebben begint bij de liefde tot God de Schepper. Alleen door de Schepper lief te hebben kunnen we het schepsel - met al zijn onvolkomenheden - liefhebben. De DOCAT begint daarom voor de sociale leer bij God de schepper, zijn liefde voor de schepping, en onze opdracht die liefde op te pakken en in ons eigen leven op een concrete wijze vorm te geven. ■

Diaken René de Weerd

René de Weerd is diaken van het bisdom 's-Hertogenbosch.
Hij vertaalde voor het bisdom Rotterdam de DOCAT en het DOCAT Werkboek.

ROEPINGENZONDAG 2023

“Draag Christus de wereld in” is het thema van Roepingenzondag 30 april. “Op de poster en het gebedsprentje zie je jongeren die het kruis van de Wereldjongerendagen door Nederland hebben gedragen”, vertelt rector Walter Broeders van Vronesteyn. “Ze hebben bij het kruis gebeden in de kerk en het de wereld in gedragen. Het is een krachtig beeld, omdat we allemaal geroepen zijn om Christus in ons doen en laten, in woorden en daden de wereld in te dragen door te getuigen van zijn evangelie. Christus heeft zijn leven voor ons gegeven. En wij mogen ons leven geven aan Hem en van Hem getuigen.”

MARIA

Eerder schreef bisschop Van den Hende in Tussenbeide (najaar 2022) over drie themajaren rond (nieuwe) evangelisatie op weg naar zeventig jaar bisdom (2026) en om daarbij Maria, moeder van Jezus en moeder van de Kerk, als voorbeeld en voorspreekster te betrekken. Laat deze Roepingenzondag zich daarmee verbinden? “Ja”, zegt rector Broeders.

“Maria heeft Christus in haar schoot gedragen. Zij droeg Christus de wereld in. Zij geloofde in Hem. En ze stond later ook onder het kruis waaraan Hij stierf. Maria wijst ons naar Christus.”

CHRISTUS

“De boodschap van Christus is belangrijk voor onze wereld. Wat is jouw roeping? Wat wordt er van je verwacht in je relatie tot God en je naaste? Hoe kun je leven naar Gods geboden en wat is je bestemming? De boodschap van Christus is een boodschap van verlossing. We zijn mensen met fouten en tekorten, maar God kent ons en heeft ons onvoorwaardelijk lief. Hij schenkt ons vergeving als we beseffen dat we fouten hebben gemaakt en daardoor kunnen we er nog beter voor Hem zijn. Heb God lief en je naaste als jezelf. Die liefde moet ongeveer zijn en die moet totaal zijn. Het christelijk geloof vraagt om meer dan het gewone te doen, het vraagt om je in te zetten voor je medemens voorbij je eigen belangen. Ook dat is wat we doen als we Christus de wereld in dragen.”

ROEPING

“Wat ik hoop van de poster en de campagne? Enerzijds dat mensen het belang zien van roeping en de relatie leggen met hun eigen doopsel. Dat ze zeggen: ja, het is ook mijn opdracht om Christus de wereld in te dragen. Hoe kan ik dat persoonlijk doen in mijn werk of bij mijn studie, in mijn gezin en familie, in mijn straat? Hoe kan ik een naaste zijn, zoals Christus de naaste wil zijn van iedereen? Hoe kan ik mijn geloof versterken door mijn gebed, door mijn kerkgang en het vieren van de eucharistie? Anderzijds hoop ik dat mensen blijven zien dat alle generaties geroepen zijn en dat we jongeren mogen begeleiden die op hun beurt Christus de wereld in willen dragen, omdat jong en oud een plek hebben in onze Kerk. Jongeren zoeken vaak nog hun weg en naar wat Gods plan voor hun leven is. In het evangelie zien we dat Jezus heel verschillende mensen roept. Je zou kunnen zeggen dat het niet eens zoveel uitmaakt waar je nu staat, maar vooral waar je naartoe wil. Christus roept ons. Hij verbindt ons en verlost ons. En Hij wil dat we Hem de wereld in dragen.” ■

Beeld: Ramon Mangold

Steun Vronesteyn voor de Priesteropleiding en Diakenopleiding in het bisdom Rotterdam voor Roepingenzondag met uw gift via NL29 INGB 0000 3656 73 t.n.v. Centrum Vronesteyn. Ofscan de QR-code met de camera van uw telefoon en doneer online.

IN MEMORIAM

Op 3 januari is, voorzien van het H. Sacrament der Zieken, op 100-jarige leeftijd overleden, de zeereerwaarde heer **Petrus Joannes Leonardus (Piet) van Reisen**, priester van het bisdom Rotterdam, lid in de Orde van Oranje-Nassau, geboren in 1922 te Voorhout en priester gewijd in 1948.

Op 9 januari is, voorzien van het H. Sacrament der Zieken, overleden de heer **Petrus Johannes Maria (Peter) van Schagen**, gepensioneerd pastoraal werker, weduwnaar van Jacqueline Uchtman, geboren in 1944 te Haarlemmermeer.

Op 16 januari is na een kort ziekbed op 90-jarige leeftijd overleden de zeereerwaarde pater **Cornelis Antonius (Kees) van Vliet o.f.m.** (1932, Oudewater). Kees van Vliet, minderbroeder franciscaan, werd priester gewijd in 1959. Hij was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Op 16 februari is gesterkt door het H. Sacrament der Zieken, overleden de hoogerwaarde heer **Paulus Martinus Vismans**, priester van het bisdom Rotterdam, Erekapelaan van Zijne Heiligheid de Paus, Ridder in de Orde van Oranje-Nassau, Drager van de Aleida-penning van de stad Schiedam, geboren in 1934 te Rotterdam en priester gewijd in 1967.

Op 18 februari is, gesterkt door het H. Sacrament der Zieken, overleden de weleerwaarde heer **Gijsberthus (Berry) Thomas Johannes Lansbergen**, priester van het bisdom Rotterdam, geboren in 1949 in Schiedam en priester gewijd in 1998.

Op 24 februari is, gesterkt door het sacrament der Zieken overleden, de eerwaarde pater **Herman Joseph Clemens Bergsma c.s.s.r.** (1934, Oldenzaal). Pater Herman Bergsma, redemptorist, was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Op 25 februari is, gesterkt door het sacrament der Zieken, in Nijmegen overleden de zeereerwaarde pater **Anthonius Petrus Gijsbertus Maria (Ton) Peters o.f.m.** (1941, Den Haag). Pater Ton Peters, minderbroeder franciscaan was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Op 27 februari is overleden de hoogerwaarde pater **dr. Wilhelmus (Wim) Johannes Maria van Paassen s.c.j.** (1932, Kwintsheul), Priester van het Heilig Hart van Jezus, oud vicaris-generaal van het bisdom Rotterdam, Ridder in de Orde van de Nederlandse Leeuw, geprofest op 8 september 1954 te Asten en priester gewijd op 16 juli 1961 te Nijmegen.

Op 11 maart is te Stolwijk overleden de zeereerwaarde pater **Herman Hubert Maria (Ronald) Thijssen c.p.** (1935, Beesel). Pater Thijssen, Passionist, was verbonden met de pastoraal van het bisdom Rotterdam.

Personalía

Benoeming

- **Mgr. A.J. van Deelen**, tot administrator van de parochie Sint Ursula te Delft en O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland, Schipluiden (tijdelijk), 01-12-2022
- **H.E.J. Grotaers**, tot parochievicaris van de parochie Christus Koning te Berkel en Rodenrijs, Bleiswijk, Pijnacker, Nootdorp (tot 15-04-2023), 01-01-2023
- **E.C. Inam c.s.sp.**, verlenging benoeming tot lid pastoraal team (parochievicaris) Federatie H. Maria Magdalena te Rotterdam (tot 17-01-2028), per 17-01-2023
- **Nevin Mathew Eyyalil**, tot capellanus voor de gelovigen van de Syro-Malabaarse ritus in het bisdom Rotterdam, 01-02-2023
- **M.K. Kremer c.s.j.**, tot lid van het pastoraal team parochie O.L. Vrouw van Sion te Den Hoorn, Maasland, Schipluiden en parochie Sint Ursula Delft (0,5 fte), 01-03-2023

Goedkeuring en zending

- **Mw. drs. J.M. Kodden**, goedkeuring en kerkelijke zending als pastoraal werker voor het R.K. Dovenpastoraat binnen de grenzen van het bisdom Rotterdam (parttime), 01-01-2023
- **Mw. drs. W.E.M. Hoogendoorn**, verlenging goedkeuring en kerkelijke zending pastoraal werker vicariaat Merenwijk te Leiden (tot 01-03-2024), 01-03-2023

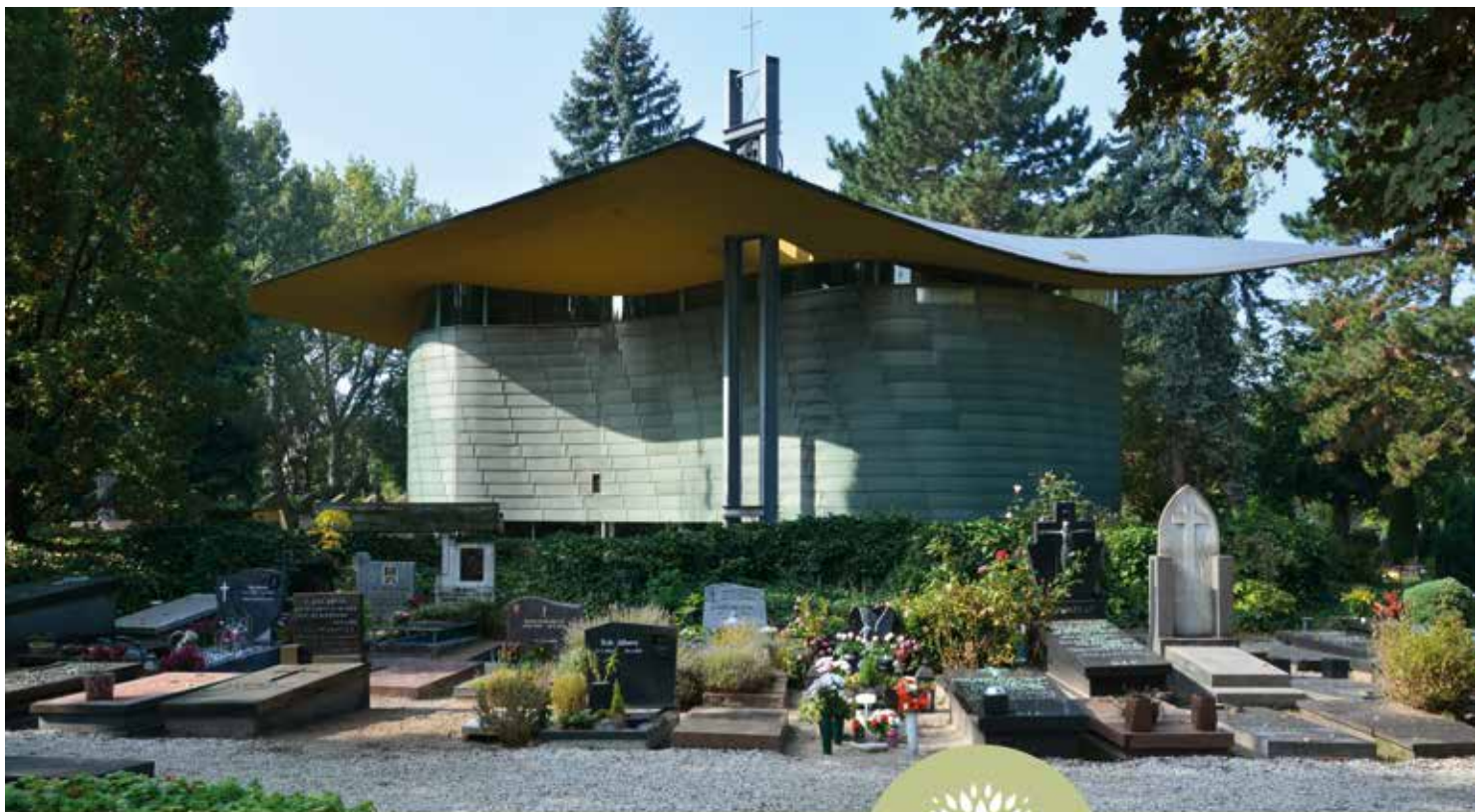
Ontslag/ontheffing kerkelijke zending

- **Mw. V.A.M.M. Buhler-Brabander**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in het Reinier de Graaf Gasthuis te Delft, 01-12-2022
- **Mw. drs. D.W.M. Bühler**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als medewerker jongerenpastoraat pastorale dienstverlening bisdom Rotterdam, 01-12-2022

- **L.A.J. Bos c.p.**, eervol ontslag als pastor van het werkgebied H. Gabriël van de bedroefde Maagd te Haastrecht, 01-01-2023
- **Mw. drs. A.L. de Krijger**, eervol ontheffing van de kerkelijke zending als geestelijk verzorger in de PI Haaglanden, locatie Scheveningen te Den Haag, per 01-01-2023

Overig

- **A.A. van Well**, eervol ontslag als voorzitter Diocesane Bezoekgroep Emeriti, 23-12-2022
- **Drs. Ir. H.J. Berbee**, benoemd tot voorzitter Diocesane Bezoekgroep Emeriti, 23-12-2022
- **L.A.J. de Vos** per 01-01-2022 benoemd tot lid bestuur Kerkelijke Instelling Kamphuis Ahoy voor een tweede periode
- **Drs. J.A.A. Krol** per 01-01-2022 benoemd tot lid bestuur Kerkelijke Instelling Kamphuis Ahoy voor een tweede periode
- **J.P. Brand** per 01-01-2023 benoemd voor een eerste periode tot lid Raad voor Economische Aangelegenheden
- **Drs. A.A.J.J. van Wersch** per 01-01-2023 benoemd voor een extra periode van twee jaar tot lid en penningmeester bestuur Stichting Sint Clara
- **R.H. Dits** met ingang van 01-01-2023 tot lid en secretaris van het bestuur van Pro Nobis et Posteris. Deze benoeming is niet aan een termijn gebonden
- **G.Th.J. Lansbergen** met ingang van 01-01-2023 eervol ontslag als lid van het bestuur van Pro Nobis et Posteris
- **Drs. A.A.M. Brok** met ingang van 01-01-2023 eervol ontslag als lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden
- **Drs. Ir P.J.A.T. Loyson** met ingang van 01-01-2023 eervol ontslag als lid van de Raad voor Economische Aangelegenheden

St. Laurentius: meer dan een begraafplaats
Kleinschalig, klantvriendelijk en persoonlijke aandacht
www.begraafplaatslaurentius.nl | Crooswijk, Rotterdam

St. Laurentius
R.K. Begraafplaats & Crematorium

Vastenactie 2023 Mensen onderweg

Nog nooit waren er zoveel mensen op de vlucht voor oorlog, geweld en natuurrampen als nu. Ze zoeken een veilige plek en middelen van bestaan. Vastenactie steunt daarbij. In Zuid-Soedan bijvoorbeeld, waar vrouwen als Awut en Ajak een nieuw bestaan proberen op te bouwen in hun nieuwe gemeenschap.

Helpt u mee?

Voor € 32 geeft u al zaaigoed en handgereedschap voor 1 familie voor een heel seizoen.

IBAN: NL21 INGB 0000 0058 50

www.vastenactie.nl

VASTENACTIE

IMPACT MAKEN IN DE WERELD?

Loop geen
onnodig risico.

Lees de Essentiële
Beleggersinformatie.

Zet uw geld eerlijk aan het werk!

U kunt ook bijdragen aan een beter leven van miljoenen mensen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. Gewoon door uw geld te laten werken, in plaats van stil te staan. Investeer in microkrediet, landbouw en duurzame energie. Dat kan al vanaf 200 euro.

MAAK OOK IMPACT MET UW GELD! KLIK OP [OIKOCREDIT.NL](https://www.oikocredit.nl)

Stichting Beheer Oikocredit Nederland Fonds is als beheerder van het Oikocredit Nederland Fonds (ONF) opgenomen in het register van de AFM. Het Oikocredit Nederland Fonds is een beleggingsfonds en er zijn risico's verbonden aan een belegging in het ONF.

Steun de katholieke Bijbel

De Katholieke Bijbelstichting (KBS) zet zich in om de Bijbel toegankelijk te maken voor elke lezer. In de katholieke liturgie is de Willibrordbijbel dé standaardtekst. U vindt hem online op [rkbijbel.nl](https://www.rkbijbel.nl). Ga voor onze uitgaven naar winkel.rkbijbel.nl. Steun ook ons Bijbelwerk via de Stichting Vrienden van de Bijbel, eenmalig of als periodieke gift.

www.rkbijbel.nl • winkel.rkbijbel.nl
info@rkbijbel.nl

Stichting Vrienden van de Bijbel:
NL32 INGB 0001 6606 66 (ANBI)

**Week Nederlandse Missionaris
Pinksteractie 20 – 28 mei 2023**

geloven
in de ander,
help ons

week
nederlandse
missionaris

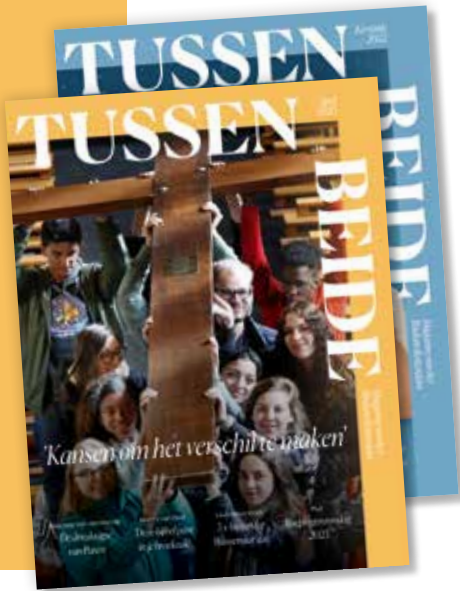
samen
één missie.
doneer!

ANBI

TUSSENBEIDE LIEVER BIJ U THUIS OP DE MAT?

Tussenbeide wordt verspreid via de parochies in het bisdom Rotterdam. Zo kunt u in de kerk dus altijd uw gratis exemplaar meenemen. Grijpt u wel eens mis? Meld u dan aan voor een persoonlijk abonnement en ontvang Tussenbeide bij u thuis via uw eigen brievenbus.

We bieden u graag het gemak van een persoonlijk abonnement.*

**Meld u aan via tussenbeide@bisdomrotterdam.nl
of bel met het bisdom op 010 - 2815171.**

* Voor een persoonlijk abonnement vragen we u een jaarlijkse gift van € 12,50

Denk jij graag na over mens, maatschappij en het geloof?

Ontdek jouw studie Theologie aan Tilburg University!

In Tilburg of Utrecht

Ook in deeltijd

TOP OPLEIDING
universiteiten
KEUZEGIDS
2023

Informatiedagen:
Bachelor Meeloopdagen – 12 en 13 april 2023
Studie Informatiedag Theologie – 12 mei 2023

Afgestudeerden gaan aan het werk in de Geestelijke verzorging, de kerk en het onderwijs, maar bijvoorbeeld ook bij overheidsinstellingen, het bedrijfsleven of in de media.

Bachelor Theologie | Bachelor Theology | Master Theologie |
Master Christianity and Society | Universitaire
Lerarenopleiding Godsdienst en Levensbeschouwing

<https://www.tilburguniversity.edu/studeer-theologie>

Tilburg School of Catholic Theology

TILBURG UNIVERSITY

Understanding Society